

Lenka Antlová: Přechodový rituál v gennepovském a turnerovském pojetí

Bakalářská práce, 55 str., bez příloh

Posudek vedoucí práce

Předkládaná bakalářská práce si klade za cíl zodpovězení tří otázek: je možné maturitní zkoušku a s ní spojené zvyklosti chápat jako specifickou formu přechodového rituálu v gennepovském a turnerovském slova smyslu? Je možné nalézt v procesu „maturování“ trojfázovou strukturu rituálu přechodu? Pokud ano, tvoří maturanti v liminální fázi turnerovskou *communitas*? Na základě terénního výzkumu v maturitním ročníku gymnazistů dochází autorka k závěru, že proces, spjatý s maturitní zkouškou, lze chápat jako přechodový rituál, jehož aktéry jsou nejen studenti maturitního ročníku, ale také jejich profesori. Tento proces má trojfázovou strukturu a je spjat se vznikem antistruktury a *communitas*.

Autorka svůj text staví primárně na zúčastněném pozorování, které prováděla od března do května 2015 v maturitních ročnících gymnázia. Výzkum vedla po dvou liniích: jednak si všímala organizačních změn ve výuce (změna rozvrhu maturantů) a posunů v hierarchickém postavení studentů a pedagogů během vyučování, zároveň sledovala aktivity a ceremonie, jichž se maturanti účastní (maturitní ples, poslední zvonění, pomaturitní večírek, předávání maturitního vysvědčení). Na základě poznatků z terénu dokazuje, že proces „maturování“ odpovídá gennepovskému trojfázovému pojetí rituálů přechodu. Přestože si uvědomuje, že tento proces probíhá po několika vzájemně se prolínajících liniích (str. 53), je škoda, že jí uniká „fraktální“ charakter celého procesu – i v jednotlivých fázích rituálu lze nalézt další trojfázovou strukturu (není např. maturitní ples nebo poslední zvonění prostorem, kde studenti vytvářejí takřkajíc liminalitu v liminalitě?)

Poněkud málo přesvědčivá jsou rovněž tvrzení o vzniku *communitas*. Přestože z textu implicitně vyplývá, že maturanti skutečně vytváření *communitas* v turnerovském slova smyslu, explicitně autorka charakterizuje vznik *communitas* pouze na str. 21 v souvislosti s maturitním plesem, kdy o tzv. „předtančení“ píše: „během jeho nacvičování a provedení na plese prostřednictvím prožitků mezi spolužáky postupně vzniká *communitas*.“ Zároveň si ale na mnoha dalších místech textu uvědomuje vznik specifických, nestrukturovaných vztahů jak mezi maturanty navzájem, tak mezi maturanty a jejich profesory. Nevznikají specifické formy *communitas* i mezi studenty, maturujícími ze stejných předmětů, nebo mezi nimi a jejich profesory? Nestává se určitou součástí *communitas* i třídní učitelka maturantů (jak se zdá symbolicky naznačovat její ošerpování na maturitním plesu?)

Po metodologické stránce v práci postrádám údaje o způsobu fixování výroků informantů (autorka sice na několika místech cituje svůj terénní deník, není ale jasné, zda rozhovory nahrávala či zapisovala). Citace výroků informantů na str. 46 jsou poněkud obecné a vágní, navíc chybí datace jejich zápisu.

Po formální stránce musím práci vytknout poměrně velké množství hrubých gramatických chyb, např. na str. 41 „studenti...se pohybovaly“, „studenti... mohly“, na str. 50 „židle... byli“, str. 51 „studenti ...splnily“, „zážitky je posunuli“.

Přes výše uvedené nedostatky se ale domnívám, že práce splňuje nároky, kladené na bakalářskou práci. Doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **velmi dobře**.

V Pardubicích 30. 12. 2016 Jana Jetmarová